

بررسی رابطه اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی والدین با خشونت خانگی در بین جوانان

سعید شالچی مجد^۱، نیر دشتی^۲

^۱ دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس فاطمه الزهرا، تبریز، ایران

چکیده

هدف از مطالعه حاضر بررسی رابطه بین اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی با خشونت خانوادگی بود. روش: روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه مورد مطالعه این پژوهش جوانان ۱۸-۲۸ ساله شهر تبریز تشکیل دادند؛ که از این بین ۲۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. هر یک از آزمودنی‌های این مطالعه به پرسشنامه‌های اعتیاد اینترنتی کیمبرلی یانگ (۱۹۹۸)، طلاق عاطفی گاتمن (۲۰۰۸)، خشونت خانوادگی ادلسون (۲۰۰۸) پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون چندمتغیره تحلیل شدند. یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که ۱۵ درصد از واریانس متغیر خشونت خانوادگی توسط مدل اعتیاد اینترنتی و ۱۸/۰۷ درصد از واریانس متغیر خشونت خانوادگی توسط مدل اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی تبیین می‌شود. مطابق با این یافته‌ها نتیجه گرفته می‌شود که اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی می‌تواند در خشونت خانوادگی مؤثر بوده و پیش‌بینی کننده آن می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: خشونت خانوادگی، اعتیاد اینترنتی، طلاق عاطفی والدین.

۱- مقدمه

خانواده به‌عنوان یکی از نهادهای اجتماعی محسوب می‌شود که حضور والدین نقش اساسی را در تشکیل و دوام آن و نهایتاً موفقیت فرزندان دارد، و این موفقیت در سایه سلامت روانی و عاطفی آنان می‌باشد، که در صورت وجود خلل در این نهاد مهم اجتماعی تأثیرات منفی پایداری به وجود خواهد آمد. محیط خانه نیز پناهگاهی است که ساکنانش در آن بر رنج‌ها و خستگی‌هایی که از دشواری‌های محیط بیرون ناشی می‌شود، فایق می‌آیند و آن‌ها را فراموش می‌کنند.

خشونت خانوادگی^۱ خشونتی تعریف می‌شود که در حوزه خصوصی خانواده اتفاق می‌افتد و معمولاً در بین افرادی اتفاق می‌افتد که به جهت ارتباط خونی، قانونی یا صمیمیت به یکدیگر پیوند خورده اند (یوسفی، ۱۳۹۷). به عبارتی خشونت خانوادگی یعنی به‌کارگیری زور و اعمال رفتارهایی توسط اعضای خانواده که از لحاظ روانی، جسمی و جنسی خشونت‌آمیز محسوب می‌شوند (هنرمند، ۱۳۹۴). انواع خشونت خانوادگی به نا به نوع خشونت، شامل خشونت روانی، خشونت جسمی، خشونت بهداشتی، خشونت جنسی، خشونت مالی و... می‌باشد. در مورد شخص نیز خشونت خانگی در یکی از انواع کودک آزاری، ضرب و جرح، همسرآزاری، فرزندکشی و یا قتل والدین و خشونت فرزندان درباره ی یکدیگر اتفاق می‌افتد (پورواحد و امیری مجد، ۱۳۹۶).

خشونت خانوادگی جزء مهمترین بحران‌ها تلقی می‌شود و خاستگاه بسیاری از بحران‌ها مانند اعتیاد، طلاق، فرار دختران و... قرار می‌گیرد. به نظر می‌رسد طلاق عاطفی والدین در بروز بحران خشونت خانوادگی در ارتباط است. بوهان^۲ (۱۹۷۰) اولین مرحله در فرایند طلاق را طلاق عاطفی و بیانگر رابطه زناشویی رو به زوال می‌داند که در نهایت احساس بیگانگی جایگزین آن می‌شود (به نقل از اولسون و دفراین^۳، ۲۰۰۶). زن و شوهری که طلاق عاطفی دارند کنار هم بودن را مانند گروه‌های اجتماعی ادامه می‌دهند ولی جاذبه و اعتماد اولیه برایشان از دست رفته و آنان به دلیل افسردگی و غمگینی ناشی از این ارتباط، در پی آزار دادن همدیگر هستند. در طلاق عاطفی به دلیل عدم وجود اعتماد، احترام و محبت متقابل، زوجین به جای حمایت همدیگر در پی کاهش عزت نفس و آزار و نیز در پی اثبات عیب و کوتاهی و نهایتاً طرد طرف مقابل هستند. (لائور و لائور^۴، ۲۰۰۷). طلاق عاطفی رابطه ای را وصف می‌کند که در آن زوجین در محیط‌های اجتماعی خوب و صمیمی به نظر می‌رسند ولی در خلوت قادر به تحمل یکدیگر نیستند (تبریزی، ۱۳۸۵)، و ارتباط زوجین از نظر عاطفی به طور کامل قطع شده و قادر به تحمل یکدیگر نیستند (محمدی، ۱۳۸۳). افرادی که در این خانواده‌ها زندگی می‌کنند از ماندن در محیط خانه فراری هستند و هیچ نوع احساس ایمنی و امنیت کامل احساس نمی‌کنند و بیشتر دوست دارند در بیرون از محیط منزل و با دوستان وقت بگذرانند. در این خانواده‌ها به دلیل عدم وجود احترام متقابل و پرخاشگری مداوم از طرف والدین، امکان وجود خشونت در میان اعضای خانواده بالاست و به دلیل مشاهده خشونت و نیز عدم وجود عاطفه لازم در خانه، فرزندان از سلامت روانی لازم برخوردار نیستند. بنا به نظر آسیب شناسان اجتماعی افراد بزهکار از این خانواده‌ها نشات می‌گیرد (آخوندی و همکاران، ۱۳۹۹).

متغیر دیگری که می‌تواند با خشونت خانوادگی رابطه داشته باشد اعتیاد اینترنتی است. اعتیاد به اینترنت با استفاده بیمارگون و نامعقول از اینترنت شناخته می‌شود که گلدبرگ^۵ (۱۹۹۵) اولین بار این اختلال را مطرح کرد و آن را نوعی اختلال رفتاری

¹ Domestic Violence

² Bohannan

³ Olson & Defrain

⁴ Laur

⁵ Goldberg

قلمداد کرد که به‌عنوان مکانیسم مواجهه مورد استفاده قرار می‌گیرد. در راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی^۶ (DSM-5)، از اعتیاد به اینترنت با عنوان اختلال استفاده از اینترنت^۷ نام برده شده است (گلدبرگ، مویر^۸، کر^۹، ۲۰۱۳). برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهند که فعالیت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی با افسردگی و خشم ارتباط دارند. ساندرز^{۱۰} (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای نشان داد که استفاده زیاد از اینترنت با روابط خانوادگی رابطه معکوس دارد یعنی افرادی که از اینترنت زیاد استفاده می‌کنند روابط کمی با والدین و سایر اعضای خانواده نیز دارند. زی هور چاناتان جی^{۱۱} در مورد تاثیر استفاده بیش از حد از اینترنت بر کارکردهای خانواده، اوقات فراغت و آزادی‌های فردی، نشان داد که تفاوت معنی داری با استفاده و عدم استفاده از اینترنت در کارکردهای خانواده و ارتباط با آن‌ها وجود دارد (به نقل از فرهادی، ۱۳۹۴). برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهند که فعالیت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی با افسردگی و خشم ارتباط دارند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و طلاق عاطفی والدین با خشونت خانوادگی در جوانان طرح ریزی شده است. با توجه به مسائل ذکر شده امید است نتایج پژوهش حاضر در کاهش آمار طلاق و نیز اعتیاد اینترنتی با توجه به افزایش آگاهی‌ها بر اثر نتایج این پژوهش مفید واقع شود.

۲- روش تحقیق

۲-۱- جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

تحقیق حاضر از لحاظ هدف یک تحقیق کاربردی، از لحاظ روش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را تمامی جوانان ۱۸-۲۸ ساله شهر تبریز تشکیل دادند. از بین جامعه آماری ۲۰۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. با در نظر گرفتن جامعه آماری شرکت کنندگان در پژوهش با پرسشنامه‌های پژوهشی مورد آزمون قرار گرفتند. داده‌های به دست آمده با استفاده از رگرسیون چندگانه از نوع چندگانه تحلیل شدند.

۲-۲- ابزار

۱- پرسشنامه اعتیاد اینترنتی یانگ: تست اعتیاد به اینترنت توسط دکتر کیمبرلی یانگ (۱۹۹۸) ابداع شده است. این پرسشنامه ۲۰ سؤال دارد و میزان اعتیاد به اینترنت در افراد مختلف را می‌سنجد. طیف پاسخ دهی آن به صورت لیکرت بوده و دارای پنج درجه می‌باشد. نحوه امتیاز دهی به این پنج گزینه، همیشه = ۵، بیشتر اوقات = ۴، اغلب = ۳، گاهی اوقات = ۲، به ندرت = ۱ است. با جمع کردن تک تک امتیازات سوالات حاصل جمع کلی پرسشنامه به دست می‌آید. نمره کلی پرسشنامه حاضر در دامنه بین ۲۰ تا ۱۰۰ قرار دارد؛ بنابراین نمره بالاتر بیانگر اعتیاد به اینترنت خواهد بود. جمع نمرات ۲۰ تا ۴۹ عدم اعتیاد به اینترنت، نمرات بین ۵۰ تا ۷۹ در معرض اعتیاد به اینترنت، نمرات بین ۸۰ تا ۱۰۰ اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد. روایی و پایایی این پرسشنامه ی استاندارد با آلفای کرونباخ، در مطالعات قبلی ۰/۹۰ گزارش شده است. پایایی نسخه فارسی این مقیاس در ایران با آلفای کرونباخ را ناستی زایی ۰/۸۱ و قاسم زاده ۰/۸۸ تأیید کرده اند (به نقل از بحری و همکاران، ۱۳۹۰). علوی و همکاران (۱۳۸۹) ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه را در ایران مطلوبی گزارش کردند که از آن می‌توان در تحقیقات روان‌شناسی و روان‌پزشکی برای غربالگری کاربران اینترنتی عادی از معنادار استفاده کرد.

۲- پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن: پرسشنامه طلاق عاطفی گاتمن (۲۰۰۸) جملاتی درباره جنبه‌های مختلف زندگی را شامل می‌شود که فرد به صورت موافق یا مخالف به آن پاسخ می‌دهد. این مقیاس ۲۴ سوال به شیوه بله یا خیر است. در

6 The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)

7 internet use disorder

8 Muir

9 Kerr

10 Sandres

11 Zi hor janatan ji

تحلیل پرسشنامه باید گفت اگر فرد به بیش از ۸ پرسش پاسخ بلی (مثبت) داد، در تله طلاق عاطفی گرفتار شده و بهتر است نگران رابطه زناشویی خود شده است. آلفای کرونباخ برای پایایی این پرسشنامه را مامی و عسگری ۰/۹۸ ذکر کرده اند. همچنین روایی محتوایی پرسشنامه توسط اساتید مطلوب گزارش شده است. نمره بین ۰ تا ۸: احتمال جدایی در زندگی ضعیف است. نمره بین ۸ تا ۱۶: احتمال جدایی در زندگی متوسط است. نمره بالاتر از ۱۶: احتمال جدایی در زندگی قوی است.

۳- پرسشنامه خشونت خانوادگی ادلسون: این پرسشنامه ۳۰ سوالی با هدف اندازه گیری درجه مواجهه با اشکال مختلف خشونت در کودکان از ابعاد مختلف (مواجهه با خشونت پدر علیه مادر و مشاخره والدین، مواجهه با عوامل خطرزای زندگی، درگیری کودک در خشونت والدین، خشونت بزرگسالان علیه کودک، مواجهه با خشونت در محله یا مدرسه، مواجهه با خشونت از طریق استفاده از فناوری های تصویری خشونت بار) ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۷ بعد بوده که شامل بعد مواجهه با مشاخره والدین (سوالات ۱، ۲، ۵)، بعد مواجهه با خشونت پدر علیه مادر (سوالات ۳، ۴، ۶، ۷، ۸، ۹)، بعد درگیری کودک در خشونت والدین (سوالات ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵)، بعد مواجهه با عوامل خطرزای زندگی (سوالات ۱۶، ۱۷، ۱۸)، بعد مواجهه با خشونت در محله یا مدرسه (سوالات ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴)، بعد مواجهه با خشونت از طریق استفاده از فناوری های تصویری خشونت بار (سوالات ۲۵، ۲۶)، بعد خشونت بزرگسالان علیه کودک (سوالات ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰) است. شیوه نمره دهی آن بر اساس طیف لیکرت چهار گزینه ای (هرگز = ۰، گاهی اوقات = ۱، اغلب = ۲، تقریباً همیشه = ۳) می باشد. رفیعی و همکاران (۱۳۹۲) روایی و پایایی این پرسشنامه را مورد آزمایش قرار داده است. اجرای همزمان این مقیاس با پرسشنامه خشونت جسمی والدین حاکی از روایی همگرایی قابل قبول این مقیاس است. پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ بدست آمد که حاکی از پایایی خوب این مقیاس است.

۳- یافته های تحقیق

آمار های توصیفی متغیر های مورد مطالعه در جدول ۱ آورده شده است. تفکیک جنسیتی شرکت کننده ها عبارت بود از ۱۷۷ نفر مرد و ۲۳ نفر زن.

جدول ۱- نمونه آماری بر حسب جنسیت افراد

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد
مرد	۱۷۷	۸۸/۵	۱/۱۲	۰/۳۲۰
زن	۲۳	۵/۸		
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰

جدول ۲ نیز نشان دهنده فراوانی بر حسب رده سنی شرکت کنندگان می باشد که ۲٪ افراد بین ۱۸-۲۰ سال، ۱۰/۵ درصد بین ۲۱-۲۳ سال، ۵۵٪ بین ۲۴-۲۶ سال و ۳۲/۵ درصد بین ۲۷-۲۹ سال قرار دارند.

جدول ۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب رده سنی

سن افراد	فراوانی	درصد فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد
۲۰-۱۸	۴	۲/۰۰	۳/۱۸	۰/۶۹۳
۲۳-۲۱	۲۱	۱۰/۵		
۲۶-۲۴	۱۱۰	۵۵/۰۰		
۲۹-۲۷	۶۵	۳۲/۵		
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰

طبق جدول ۳ همبستگی بین اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی با خشونت خانوادگی معنی‌دار می‌باشد و این متغیرها رابطه مثبت معنی‌داری را باهم دارند.

جدول ۳- ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق

اعتیاد اینترنتی	طلاق عاطفی	خشونت خانوادگی
۱	۰/۳۰۸*	۰/۳۹۲*
۰/۳۰۸*	۱	۰/۳۱۳*
۰/۳۹۲*	۰/۳۱۳*	۱

جدول ۴- نتایج ضرایب رگرسیون چندگانه اثرگذاری اعتیاد اینترنتی بر خشونت خانوادگی در بین جوانان

پارامتر	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب بتای استاندارد شده	تآماره	مقدار احتمال	آزمون دوربین و آتسون	ضریب تبیین R^2
مقدار ثابت	۷/۱۰۲		۲/۲۳۳	۰/۰۲۷	۱/۷۶	۰/۱۵۰
اعتیاد اینترنتی	۰/۷۹۷	۰/۱۳۳	۶/۰۱۱	۰/۰۰۰۱		

بررسی جدول فوق نشان می‌دهد که اعتیاد اینترنتی بر خشونت خانوادگی در بین جوانان اثر معنی‌داری دارد. بطوری که مقدار احتمال بدست آمده جهت اعتبار فرض صفر مبنی بر صفر بودن ضریب رگرسیون اعتیاد اینترنتی بر خشونت خانوادگی برابر با ۰/۰۰۰۱ و کوچکتر از احتمال خطای نوع اول برابر با ۰/۰۵ است لذا فرض صفر عدم اثرگذاری اعتیاد اینترنتی بر خشونت خانوادگی رد می‌شود. طبق نتایج حاصله، در سطح احتمال خطای نوع اول برابر با ۰/۰۵، بین اعتیاد اینترنتی و خشونت خانوادگی در جوانان رابطه معنی‌داری وجود دارد. از طرفی ضریب بتای رگرسیون استاندارد شده اثر اعتیاد اینترنتی بر خشونت خانوادگی در بین جوانان برابر با ۰/۷۹۷ است لذا می‌توان نتیجه گرفت در جوانان، اعتیاد اینترنتی بطور معنی‌دار و مستقیم در

خشونت خانوادگی ایشان مؤثر می‌باشد و ضریب تبیین نیز نشان می‌دهد که ۱۵ درصد از خشونت خانوادگی توسط اعتیاد اینترنتی پیش‌بینی می‌شود. برای بررسی استقلال باقی مانده‌ها از آماره دوربین - واتسون^{۱۲} استفاده شد که مقدار آن برابر با ۱/۷۶ بدست آمد و این نتیجه نشان داد که پیش فرض استقلال باقی مانده‌ها رعایت شده است. لازم به ذکر است که آماره دوربین واتسون باید بین ۱/۵ و ۲/۵ باشد.

جدول ۵- نتایج ضرایب رگرسیون چندگانه اثرگذاری طلاق عاطفی والدین بر خشونت خانوادگی در بین جوانان

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضریب بتای استاندارد شده	مقدار احتمال	آزمون دوربین واتسون	ضریب تبیین R^2
	خطای معیار	ضریب بتا				
مقدار ثابت	۳/۲۳۸	۴۳/۷۲۶	-	۰/۰۰۰۱	۱/۷۶	۰/۰۹۸
طلاق عاطفی والدین	۰/۲۱۳	۰/۹۹۰	۰/۳۱۳	۰/۰۰۱		

بررسی جدول فوق نشان می‌دهد که طلاق عاطفی والدین بر خشونت خانوادگی جوانان اثر معنی‌داری دارد. مقدار احتمال بدست آمده جهت اعتبار فرض صفر مبنی بر صفر بودن ضریب رگرسیون طلاق عاطفی والدین بر خشونت خانوادگی برابر با ۰/۰۰۰۱ و کوچکتر از احتمال خطای نوع اول برابر با ۰/۰۵ است لذا فرض صفر عدم اثرگذاری طلاق عاطفی والدین بر خشونت خانوادگی رد می‌شود. طبق نتایج حاصله، در سطح احتمال خطای نوع اول برابر با ۰/۰۵، بین خشونت خانوادگی و طلاق عاطفی والدین در جوانان رابطه معنی‌داری وجود دارد. از طرفی ضریب بتای رگرسیون استاندارد شده اثر طلاق عاطفی والدین بر خشونت خانوادگی در جوانان برابر با ۰/۹۹۰ است لذا می‌توان نتیجه گرفت در جوانان ۱۸-۲۸ ساله طلاق عاطفی والدین بطور معنی‌دار و مستقیم در خشونت خانوادگی ایشان مؤثر می‌باشد و ضریب تبیین نیز نشان می‌دهد که ۹/۸ درصد از خشونت خانوادگی توسط طلاق عاطفی والدین پیش‌بینی می‌شود.

جدول ۶ آزمون ANOVA برای معناداری مدل رگرسیون خشونت خانوادگی بر اساس اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی والدین

مدل	مجموع مجذورات (SS)	درجه آزادی	میانگین مجذورات (MS)	F	معنی داری
مدل یک (اعتیاد اینترنتی)	۴۱۲۹/۱۵۹	۱	۴۱۲۹/۱۵۹	۳۶/۱۳۵	۰/۰۰۰۱
	۲۲۶۲۵/۶۲۱	۱۹۸	۱۱۴/۳۷۱		
	۲۶۷۵۴/۷۸۰	۱۹۹			
مدل دو (اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی والدین)	۵۲۲۲/۲۵۸	۲	۲۶۱۱/۱۲۹	۲۳/۸۸۹	۰/۰۰۰۱
	۲۱۵۳۲/۵۲۲	۱۹۷	۱۰۹/۳۰۲		
	۲۶۷۵۴/۷۸۰	۱۹۹			

طبق داده‌های جدول ۶، نتایج آزمون ANOVA برای بررسی معناداری مدل رگرسیون خشونت خانوادگی بر اساس اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی ارائه شده است. در مدل اول (اعتیاد اینترنتی) مقدار آماره F برابر با ۳۶/۱۳۵ است که از لحاظ آماری

¹². Durbin-Watson

معنادار است ($P < 0/05$). در مدل دوم (اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی والدین) مقدار آماره F برابر با ۲۳/۸۸۹ است که از لحاظ آماری معنادار است ($P < 0/05$).

۴- بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی این تحقیق، تعیین رابطه بین اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی والدین با خشونت خانوادگی در بین جوانان ۱۸-۲۸ ساله بود. نتایج نشان داد اعتیاد اینترنتی و طلاق عاطفی والدین اثر معنی داری روی خشونت خانوادگی جوانان دارند.

استفاده زیاد از اینترنت با روابط خانوادگی رابطه معکوس دارد یعنی افرادی که از اینترنت زیاد استفاده می‌کنند روابط کمی با والدین و سایر اعضای خانواده نیز دارند. در واقع افرادی که بیش از اندازه از اینترنت استفاده می‌کنند درگیری ذهنی بیش از حد در مورد اینترنت داشته و احساس نیاز به استفاده از اینترنت به منظور کسب رضایت موردنظر دارند. این افراد در تلاش برای کنترل، کم کردن و ترک استفاده از اینترنت شکست می‌خورند و احساس خستگی، خشم و پرخاشگری با فعال شدن هورمون های کورتیزول، آدرنالین و نورآدرنالین از غدد فوق کلیوی و نیز ارتباط آن‌ها با هیپوتالاموس و آمیگدالا پیدا می‌کنند و در نتیجه این خشم و پرخاش به خانواده نزدیک که ارتباط مستمری با فرد دارند ایجاد می‌شود.

مور و هالت^{۱۳} (۲۰۲۰) پژوهشی تحت عنوان «تاثیر رسانه های اجتماعی بر روابط» انجام داد. نتایج این تحقیق که به روش پیمایشی انجام شد نشان داد افرادی که روابط اجتماعی کمتری دارند در مقایسه با افرادی که روابط اجتماعی بیشتری دارند، به طور متوسط عمر کوتاه تری دارند. با این وجود با افزایش رسانه های اجتماعی، نگرانی های بسیاری وجود دارد که بسیاری از مردم مجبور به جایگزینی ارتباطات مجازی و آنلاین بجای زندگی واقعی و روابط اجتماعی خود هستند. ین و همکاران (۲۰۱۷) نیز پژوهشی تحت عنوان عوامل خانوادگی مؤثر بر اعتیاد به اینترنت و تجربه مصرف مواد در نوجوانان تایوانی انجام دادند. هدف از این مطالعه بررسی اختلاف در تنوع عوامل خانوادگی بین نوجوانان با و بدون اعتیاد به اینترنت و تجربه مصرف مواد بود. در مجموع ۳۶۶۲ دانش آموز (۲۳۲۸ پسر و ۱۳۳۴ دختر) انتخاب شدند. نتایج این مطالعه نشان داد که ویژگی های درگیری والدین، نگرش مثبت پدر و مادر نسبت به استفاده از مواد مصرفی نوجوانان و کارکرد پایین خانواده می‌تواند منجر به اعتیاد اینترنتی در فرزندان شود.

نوری و همکاران (۱۳۹۵)، سپهری و کرامتی (۱۳۹۶)، خزایی و همکاران (۱۳۹۰)، حاجی زاده، وکیلی و میرمنگره (۱۳۹۵)، مری (۲۰۱۶)، السبرگ و همکاران (۲۰۱۵) نیز به نتایج مشابهی دست یافتند.

افراسیابی و دهقانی (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان زمینه ها و نحوه مواجهه با طلاق عاطفی میان زنان شهر یزد انجام دادند بر اساس یافته‌ها، زنان مشارکت کننده، طلاق عاطفی را به صورت خلأ ارتباطی - حمایتی ادراک می‌کنند. نتیجه این مطالعه بیان می‌کند که قسمتی از فرایند شکل گیری طلاق عاطفی مربوط به محیط نابسامان خانواده قبل از ازدواج می‌باشد. پس از ازدواج نیز عواملی همچون خشونت، رسانه مخاطره آمیز و ضعف تعهد همسری در شکل گیری و تداوم فرایند طلاق عاطفی نقش دارند.

موتاتاینو (۲۰۱۵) تحقیقی تحت عنوان «رابطه بین خشم و هماهنگ سازی احساسی در کودکان از خانواده های دچار طلاق عاطفی» انجام دادند. نتایج این تحقیق که به روش پیمایشی انجام شد نشان داد که خشونت در خانواده و طلاق عاطفی با مشکلات فعلی و آینده فرزند مانند ترک تحصیل، شکست در روابط عاطفی و در نتیجه رد ارزش‌های خانوادگی وی ارتباطی

¹³ Moore & Hallett

نزدیک دارد. والدین باید به کودکان کمک کنند تا به نیازهای عاطفی خود برسند و با مسائل و مشکلات ناشی از طلاق عاطفی در خانواده کنار بیایند و در برابر آنها مقاومت کنند.

اوکادو و ساندرا (۲۰۱۱) تحقیقی با عنوان «تاثیر طلاق عاطفی در رابطه مادر و فرزند و خطر اعمال بدرفتاری در آینده فرزند» انجام دادند. روش این پژوهش پیمایشی بود و در نمونه ای ۶۷۱ نفری از دانشجویان دوره کارشناسی یک دانشگاه عمومی انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد که خطر انجام بدرفتاری که با دو شاخص ریسک سنجیده می‌شود در فرزندی که در خانواده های دچار طلاق عاطفی زندگی میکنند به مراتب بیشتر است (به نقل از لطیفیان، ۱۳۹۶).

طلاق عاطفی یعنی زوجین در مکانی به نام خانواده با هم زندگی می‌کنند، یعنی در قالب خانواده هستند که ارتباطات عاطفی، جنسی، صمیمی وجود ندارد؛ اما مرگ عشق و عاطفه در خانواده منجر به بی تفاوتی و فقدان سرمایه اجتماعی زوجین نزد یکدیگر می‌شود، فقدان سرمایه ی اجتماعی باعث کاهش اعتماد، مشارکت، همدلی و انسجام در کانون مودت و رحمت می‌شود و آنگاه دیوار بلند جدایی عاطفی متولد می‌شود و همه ی کنش های زوجین تحت الشعاع این بحران جدید می‌گردد. خشونت خانوادگی اخص روی زنان باعث زخم هایی بر روح، روان و جان انسان می‌شود که تا آخر عمر گریبان گیرش است. مصداق های خشونت خانوادگی مانند در بهم زدن ها، با صدای بلند صحبت کردن با اعضای خانواده، تلفن زدن های بی مورد تنها بخاطر اذیت کردن طرف مقابل، حرکات غیر کلامی تند و ده‌ها مورد دیگر... در این صورت نهاد خانواده تبدیل به شکنجه گاه می‌شود و هیچ یک از اعضا در آرامش نیستند و هر کدام دنبال راهی برای رهایی از زندانی به نام خانواده، زوجین به دلیل طلاق عاطفی، در فضای مجازی پاسخگویی به نیازهای عاطفی خود را جستجو می‌کنند و مفاهیمی مانند دوست اجتماعی و روابط فرازناشویی پا به عرصه ی وجود می‌گذارد و خانواده ای که پوسته ای بیش ازش نمانده با آرام ترین تلنگری فرو می‌ریزد، و آنگاه ساحل آرامی که امواجش با تنفر زوجین از هم روبرو است با طوفانی دیگر به نام طلاق رسمی روبرو می‌شود و یا در مواردی با خودکشی و بحران های دیگر نیز می‌انجامد. امروز با توجه به حضور نهاد خانواده در فضای مجازی، با خانواده جهانی شده و حضور چنین خانواده هایی یعنی درگیر بحران های دیگر شدن با اعتیاد اینترنتی باعث افزایش طلاق عاطفی شده و نهایتاً باعث خشونت های خانوادگی خواهد شد (لطیفیان، ۱۳۹۶).

مرگ عاطفه و تولد طلاق عاطفی یعنی فقدان گفتگو و آنگاه کنترلگر تمام کنش های اعضای خانواده، یعنی علاوه بر زوجین، فرزندان به‌عنوان داوران خاموش هم درگیر سرای خاموشی به نام خانه می‌شوند. طلاق عاطفی ابتدا باعث خشونت کلامی در تعاملات می‌شود و سپس آرام آرام بسوی خشونت غیر کلامی حرکت می‌کند. طلاق عاطفی یکی از پیامدهای تداوم خشونت خانگی است که در آن زوجین به دلایل مختلف، چاره‌ای جز ادامه زندگی ندارند.

در ارتباط با محدودیت های تحقیق حاضر، نتایج تحقیق در بین جوانان ۱۸-۲۸ ساله شهر تبریز انجام شده است و لذا در تعمیم نتایج به افراد سنین مختلف و نیز سایر شهر ها باید احتیاط شود؛ همچنین طولانی بودن پرسشنامه ها و نیز به دلیل مسایل کرونایی حاکم بر جامعه دستیابی به شرکت کننده ها جزو محدودیت های این تحقیق محسوب می‌شود. استفاده از فرم های بلند پرسشنامه‌های سنجش متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر و نیز استفاده از دیگر روش های سنجش مانند مصاحبه های بالینی می‌تواند در تایید یا عدم تایید نتایج بدست آمده کمک کننده باشد.

با توجه به افزایش پدید اعتیاد اینترنتی در جامعه ایرانی و حتی جهان پیشنهاد می‌شود مسئولین امر قوانینی اتخاذ کنند و فرهنگی را در جامعه ایجاد کنند که والدین به هیچ عنوان شرایطی در فضای مجازی و استفاده از آن غیر از آموزش مدرسه برای نوجوانان تدارک نبینند. در مورد پدیده طلاق عاطفی نیز آموزش هایی توسط روانشناسان برای خانواده ها ارایه شود که افراد به خودشناسی و خودکاوای در این شرایط پرداخته و نیز حفظ آرامش و آموزش مهارت های ارتباطی برای زوجین و ابراز صحیح عشق و محبت به فرزند به این پدیده ی اجتماعی خاتمه دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود مسئولین امر در امور ورزش و جوانان شرایطی را برای جوانان تدارک ببینند که با گرایش به ورزش و نیز فرهنگ سازی برای شیوه های استفاده از کامپیوتر

و موبایل و در کل فناوری های نوین، مسایل و دغدغه هایی مانند اعتیاد به اینترنت و بازی های اینترنتی در بین این افراد کاهش یابد.

منابع

- ۱- آخوندی، مریم؛ مرادی نسب، منیره؛ بلورسازمشهدی، هنگامه؛ احسان پور، فاطمه؛ پورآقایی، سارا. (۱۳۹۹). پیش‌بینی بخشودگی زناشویی بر اساس تنظیم هیجان، دلبستگی به خدا و راهبرد مقابله دین محور در زنان دارای تجربه خشونت خانوادگی. پژوهش در دین و سلامت، ۶(۲): ۱۱۵-۱۲۸
- ۲- افراسیابی، حسین و دهقانی دارامرد، رقیه. (۱۳۹۵). زمینه ها و نحوه مواجهه با طلاق عاطفی میان زنان شهر یزد. زن در توسعه و سیاست، ۱۴(۲): ۲۷۱-۲۵۵
- ۴- بحری بیناباج، نرجس؛ صادق مقدم، لیلا؛ خدادوست، لیلی؛ محمدزاده، جلال؛ بنفشه، الهه. (۱۳۹۰). وضعیت اعتیاد به اینترنت و ارتباط آن با سلامت عمومی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد. مراقبت های نوین، ۸(۳): ۱۶۶-۱۷۳
- ۵- تبریزی، مصطفی. (۱۳۸۵). فرهنگ توصیفی خانواده و خانواده درمانی. تهران: فراروان
- ۶- پورواحد، آریتا و امیری مجد، مجتبی. (۱۳۹۶). رابطه مشکلات روانی مادر و خشونت خانوادگی با مشکلات رفتاری کودکان کم توان ذهنی. مجله مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، ۴(۲): ۱۱۰-۱۱۷
- ۷- حاجی زاده میمندی، مسعود؛ وکیلی قاسم آباد، سمیه؛ میرمنگره، اکرم. (۱۳۹۵). بررسی رابطه عوامل روانی اجتماعی اعتیاد به اینترنت (مطالعه موردی: دانشجویان دختر دانشگاه یزد). زن در فرهنگ و هنر (پژوهش زنان)، ۸(۴): ۴۷۳-۴۹۲
- ۸- خزاعی، طیبه؛ سعادتجو، علیرضا؛ درمحمدی، سمانه؛ سلیمانی، منصوره؛ طوسی نیا، مرضیه؛ ملاحسن زاده، فاطمه. (۱۳۹۰). شیوع وابستگی به تلفن همراه و پرخاشگری نوجوانان شهر بیرجند. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، ۱۹(۴): ۴۳۰-۴۳۸
- ۹- رفیعی، حسن؛ رحیمی، حسین؛ وامقی، مروئه؛ سجادی، حمیرا. (۱۳۹۲). رواسازی مقیاس مواجهه کودک با خشونت خانگی. فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، ۵۱(۱۳): ۱۶۷-۱۸۷
- ۱۰- سپهری شاملو، علی؛ کرامتی، حسن. (۱۳۹۶). رابطه سرمایه های روانشناختی و الگوهای ارتباطی با خشونت خانگی در زنان متاهل در سال ۱۳۹۵. روانشناسی اجتماعی، ۲(۴۱): ۸۹-۱۰۰
- ۱۱- علوی، سیدسلیمان؛ اسلامی، مهدی؛ مراثی، محمدرضا؛ نجفی، مصطفی؛ جنتی فرد فرشته؛ رضاپور، حسین. (۱۳۸۹). ویژگی های روانسنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. ۴(۳): ۱۸۳-۱۸۹
- ۱۲- فرهادی، افسانه. (۱۳۹۴). رابطه اعتیاد اینترنتی با مهارت های شهروندی و سازگاری دختران نوجوان دوره متوسطه. پایان نامه ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد مرودشت
- ۱۳- لطیفیان، مریم. (۱۳۹۶). بررسی رابطه اعتیاد اینترنتی و خشونت خانگی با طلاق عاطفی در میان زنان متاهل شهر تهران. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۵(۲): ۱۲-۵
- ۱۴- محمدی، زهرا. (۱۳۸۳). بررسی آسیب های اجتماعی زنان در دهه ۷۰-۸۰، تهران، روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان
- ۱۵- نوری، عابد؛ ثناگو، اکرم؛ جویباری، لیلا؛ عظیمی، مریم. (۱۳۹۵). بررسی میزان انواع خشونت خانگی و عوامل مرتبط با آن در مادران باردار منطقه کلاله در سال ۱۳۹۳. مجله زنان، مامایی و نازایی ایران، ۳۹(۱۹): ۵۴-۶۳
- ۱۶- هنرمند، نجمه السادات. (۱۳۹۴). بررسی رابطه خشونت خانوادگی و کیفیت زناشویی و رابطه جنسی در بین بانوان حوزوی و غیر حوزوی. پایان نامه ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه هرمزگان واحد قشم

۱۷- یوسفی، کاملیا. (۱۳۹۷). رابطه خشونت خانوادگی ادراک شده با دل زدگی زناشویی، کیفیت رابطه جنسی و امید به زندگی در زنان متقاضی طلاق مراجعه کننده به دادگاه، شعبه مفتوح در شهر تهران. پایان نامه ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد ارسنجان

18- Ellsberg, M., Arango, D.J., Morton, M., Gennari, F., Kiplesund, S., Contreras, M., et al. (2015). Prevention of violence against women and girls: what does the evidence say? *The Lancet*;385(9977):1555-66

19- Goldberg, S., Muir, R., Kerr, J. (2013). Attachment theory: Social, developmental, and clinical perspectives: Routledge.

20- Olson, David. H., & Defrain, John. (2006). marriage and families, New York: *Mc Graw Hill*

21- Laur, Robert. H., & Laur, Jeanette. C. (2007). Marriage & Family: The Quest for Intimacy, *New York: Mc Graw Hill*.

22- Merry, S.E. (2016). Cultural dimensions of power/knowledge: the challenges of measuring violence against women. *Sociologie du travail*. ۵۸(۴):۳۷۰-۸۰

23- Moore, A. & Hallett, K. (2020). 12 Ways Social Media Affects Relationships, From Research & Experts. *Mind body green Journal*. 15(2): 1-13

24- Motataianu, I.R. (2015). The Relation between Anger and Emotional Synchronization in Children from Divorced Families. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*.203: 158-62.

25- Yen, J.Y., Yen, C.F., Chen, C.C., Chen, S.H., Ko, C.H. (2017). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*. 10(3):323-9.

26- Young, K.S. (2004). Internet addiction a new clinical phenomenon and its consequences. *American behavioral scientist*. 48(4):402-15.

Examining the relationship between internet addiction and parental emotional divorce with domestic violence among young people

Saeed Shalchi Majd¹, Nayer Dashti²

1 PhD student in general psychology, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2 PhD in Educational Psychology, Farhangian University, Fatemeh Al-Zahra Campus, Tabriz, Iran

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between Internet addiction and emotional divorce with family violence. The present research method is descriptive and correlational. The population studied in this research was formed by young people aged 18-28 in Tabriz; Of these, 200 people were selected by available sampling method. Each of the subjects of this study answered the internet addiction questionnaires of Kimberly Young (1998), Gutman's emotional divorce (2008), and Adelson's family violence (2008). Data were analyzed using multivariate regression analysis. The findings of this study showed that 15% of the variance of the family violence variable is explained by the internet addiction model and 18.07% of the variance of the family violence variable is explained by the internet addiction and emotional divorce model. Conclusion: According to these findings, it is concluded that Internet addiction and emotional divorce can be effective in family violence and are its predictors.

Keywords: family violence, internet addiction, emotional divorce of parents.
